

NATALI HEJNS

**MEDUZIN
POGLED**

Prevela
Tatjana Bižić

Laguna

Naslov originala

Natalie Haynes

STONE BLIND

Copyright © Natalie Haynes 2022

First published 2022 by Mantle an imprint of Pan Macmillan

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom bratu, koji je bio tu od početka,
i sestrama koje sam pronašla usput*

Spisak likova

STENA, EURIJALA, MEDUZA – gorgone – kćeri Kete i Forkija.

Žive na severnoj obali Afrike.

ATENA, boginja ratnica, kći Metide – jedne od prvih boginja
prema grčkoj mitologiji – i Zevsa, vladara olimpskih bogova

POSEJDON, bog mora, brat Zevsov, Atenin stric

AMFITRITA, gospodarica mora, žena Posejdonova

HERA, vladarka olimpskih bogova, Zevsova žena

GEJA, boginja zemlje, mati titana i giganata, među njima
Alkioneja, Porfiriona, Efijalta, Eurita, Klitija, Mimanta i
Enkelada

HEFEST, bog kovač, Herin sin (ali ne i Zevsov)

HERMES, bog glasnik

HEKATA, boginja noći i veštica

DEMETRA, boginja poljoprivrede, mati Persefonina

MOJRE, prelje sudbine

GRAJE – Dejno, Enio i Pemfredo, personifikacije duhova mora.

Imaju samo jedno oko i jedan zub, kojima se služe naizmence.

HESPERIDE, nimfe koje obitavaju u vrtu i čuvaju zlatne jabuke
– Herino vlasništvo. Osim toga, po pravilu imaju sve što je
potrebno za jedan herojski pohod.

NEREJIDE, pedeset morskih nimfi prevrtljive ćudi
ZEVS, vladar bogova, muž Herin

Smrtnici

DANAJA, kći Akrisija, manje važnog grčkog kralja
DIKTIJ, njen prijatelj, brat Polidekta, kralja grčkog ostrvceta

Serifa

PERSEJ, sin Danaje i Zeusa

KASIOPA, kraljica Etiopije, žena Kefejeva

ANDROMEDA, njihova kći

ERIHTONIJE, legendarni kralj Atene

JODAMA, mlada Atenina sveštenica

Ostali

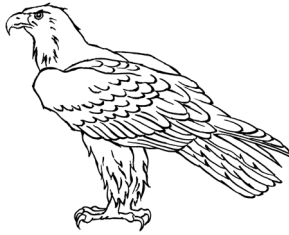
KORONIDA, brbljiva vrana

ELEJE, gaj maslina u Atini

HERPETE, zmije

Prvi deo

Sestra

Gorgonejon

Vidim vas. Vidim sve one koje muškarci nazivaju čudovištima.

Vidim i muškarce koji ih tako nazivaju. Sebe, naravno, nazivaju junacima.

Vidim ih samo načas. Onda više nisu tu.

Dovoljno je i to, ipak. Dovoljno da znam da heroj nije onaj koji je dobar, hrabar ili odan. Ponekad – ne uvek, ali ponekad – heroj je čudovištan.

A čudovište? Ko je ona? Ona je ono što se dogodi kada neko ne može da bude spasen.

Konkretno ovo čudovište je napadano, zlostavljano i ocrnjivano. Pa ipak, u priči kako se uvek pripoveda, ona je ta koje treba da se plašite. Ona je čudovište.

Još ćemo videti što se toga tiče.

Panopeja

Daleko koliko god možeš da otputuješ za zalazećim suncem, postoji jedno mesto gde se more uzanim jezičkom zavlači u kopno. Na mestu si gde se Etiopija susreće s Okeanom: to je najdalje kopno i najdalje more. Da možeš da ga nadletiš, da ga vidiš kao što ga gledaju ptice, jasno bi se videlo da se ovaj rukavac (koji nije reka, jer teče u pogrešnom smeru, ali možeš i to da posmatraš kao deo njegove čarolije) uvija kao zmija. Graje su već ostale za tobom, mada možda neprimećene, jer one se drže svoje pećine da se ne bi saplele na svojoj krševitoj litici i pale u pobesnelo more. Da li bi preživele pad? Naravno: besmrtni su. Samo, čak ni bogovi ne vole da ih talasi čitavu večnost lomataju o stene.

Prohujao je ispod tebe i dom gorgona, koje žive prilično blizu svojih sestara graja. Sestre su, kažem, ali one se nikada nisu upoznale. Povezuju ih – mada one to ne znaju, ili su odavno zaboravile – vazduh i more. A sada i ti.

Moraćeš da otputuješ i na druga mesta: na Olimp, na primer. U Libiju, kao što će tu zemlju zvati Egipćani i kasnije Grci. Na ostrvo Serif. Možda ti se čini da je putovanje preteško, ali mesto koje već otkri ionako je na kraju sveta, tako da ćeš morati

nekako da se vratiš. Nisi daleko od doma Hesperida, ali one ti neće pomoći, bojim se, sve i da možeš da ih pronađeš (a ne možeš). Znači, dakle, gorgone. Znači Meduza.

Metida

Metida se preobrazila. Da ste je videli u trenucima pre nego što je shvatila opasnost, videli biste ženu. Visoku, dugonogu, guste crne kose spletene u pletenicu na leđima. Krupne oči su joj bile opcertane kolom. Bilo je hitrine u njenom pogledu, koji kao da je obuhvatao sve odjednom: čak i kad je bila nepomična, pažnja joj je bila budna. Imala je načina da se brani; a koja boginja nema? Metida je, međutim, bila bolje pripremljena nego većina ostalih, iako nije bila naoružana strelama kao Artemida niti jedva obuzdavanim gnevom kao Hera.

Zato se kad je osetila, više nego što je videla, da je u opasnosti, promenila u orla i uzletela visoko. Blagi jugo mreškao je perje njenih zlatnih krila. Ipak, čak ni tim oštrim očima nije videla zbog čega su joj se to u ljudskom obličju nakostrešile dlačice na ivicama pletenice. Kružila je u vazduhu neko vreme, ali ništa se nije razotkrilo, pa je na kraju sletela i smestila se na vrhu jednog čempresa, izvijajući vrat da osmotri okolinu na sve strane, za svaki slučaj. Sedela je na drvetu i razmišljala.

Sletela je s visokih grana na peskovito tlo, ostavljajući kandžama male brazde u prašini. Zatim više nije bila orao. Kukasti kljun se uvukao, pernate noge su nestale. Dok se jedno mišićavo

telo pretvaralo u drugo, samo je inteligencija u suženim očima ostajala nepromenjena. Sada je odvijugala preko kamenja, niz krljušti na leđima pružala se u cikcak jedna smeđa pruga, trbuh joj je bio boje svetlog peska. Gmizala je preko zemlje brzo kao što je letela nebom, a kada je stala pod jednim velikim kaktusom opuncijom, pritisnula je celo telo o tlo trudeći se da oseti odakle potiče to što ju je uznemirilo, a što nije uspela da spazi očima orla. Dok su se pacovi koji su živeli od otpadaka iz obližnjeg hrama razbežavali oko nje, nije osetila korake nikakvog stvorenja od koga bi sama trebalo da beži. Pitala se šta da radi dalje.

Dugo je ostala pod kaktusom uživajući u vrelini tla, dopuštajući da joj se pokreću samo oči pod isturenim očnim grebenima, i ništa više. Bila je gotovo nevidljiva, znala je to. Brža je od većine drugih bića, a ujed joj je otrovan, smrtonosan. Nije imala čega da se boji. Ipak, osećala se ugroženo. Nije mogla da ostane zmija zauvek.

Razmotala se pod kaktusom i odgmizala u senku pod čempresom. Odjednom se izdigla, preobražavajući se ponovo. Cikcak pruga na njenim krljuštima se izlomila i razlila u pege, krljušti pretvorile u grubo krzno. Iznikle su joj uši, na kraju mišićavih nogu izbile kandže. Prekrasni panter šibao je repom rasterujući muve. Kretala se najpre sporo, opipavajući svaki kamen jastučićima šapa. Ponovo je osetila kako se talasi straha pred njom šire kroz životinje koje su se zatekle u blizini, ali ni ovog puta nije uspela da otera od sebe sopstveni strah. Trčala je između drveća, trave su joj se hvatale za krzno dok je ubrzavala. Nisu je usporavale. Mogla je da uhvati sve. Šta bi moglo da uhvati nju? Ništa. Uživala je u svojoj moći. Osećala se gotovo bestežinski, čisti mišići u poteri za plenom. Tada je uhvaćena.

Zevs je bio svuda i nigde. Nije mogla da umakne blistavom oblaku koji ju je obavio. Trgnula se jer njene mačje oči nisu mogle da podnesu bleštavilo i ponovo pretvorila u zmiju dok se oblak zgušnjavao i približavao. Pokušala je da otpuže ispod

---

njega, ali nije postojalo ispod njega. Oblak je isijavao odsvuda, iz zemlje i vazduha. Pokušala je da pobegne što brže, ali na koju god stranu da se okrenula, oblak je postajao sve neprobojniji. Jarka svetlost je bila nepodnošljiva: čak i kroz providnu opnu koja ih je štitila, oči su je bolele. Pokušala je i poslednji put da se oslobodi preobražavajući se munjevito iz oblika u oblik: u orla, ali nije uspela da uzleti iznad oblaka; u veptra, ali nije uspela da raspara put kroz oblak; u skakavca, ali nije uspela da proždere oblak; ponovo u pantera, ali nije mogla da trči brže od oblaka. Oblak je počeo da se ščvršnjava i ona je osetila kako je stiska. Mišići su počeli da joj damaraju od pritiska i nije imala izbora sem da postaje sve manja: lasica, miš, zrikavac. Pritisak se i dalje pojačavao. Pokušala je i poslednji put: postala je mrav. Onda je čula njegov mrski glas kako joj govori da ne može da mu pobegne. Već je znala šta mora da uradi da bi bol prestao. Da se potčini drugom bolu. Porazena, predala se i vratila u svoj prvobitni oblik.

Dok ju je Zevs napastvovao, zamišljala je da je orao.

Jedino dobro u Zevsovoj seksualnoj neobuzdanosti, često je mislila njegova žena Hera, bila je izrazita kratkovekost njegovih ispada. Njegova pohota, potera za predmetom njegove želje i zadovoljenje bili su tako kratkog daha da je Heri gotovo polazilo za rukom da ubedi sebe kako su beznačajni. Da samo nisu bez izuzetka donosili na svet potomstvo. Sve više bogova i polubogova, a rađali su se ni iz kog drugog razloga nego da njoj pokažu kako njen muž praktično uopšte i ne bira s kim će počiniti brakolomstvo. Čak ni ona, boginja s gotovo neiscrpnim zalihama pakosti, nije sasvim uspevala da drži korak sa svim tim silnim boginjama, nimfama, smrtnicama i cmizdravom novorođenčadi koje je trebalo da kinji i proganja.

Obično nije morala da obraća pažnju na njegovu prethodnu ženu. Najviše je volela da o Metidi uopšte i ne razmišlja, a ako

bi i pomislila na nju, bilo je to samo s blagom razdraženošću. Niko ne voli da bude drugi ili treći, pa ni Hera nije bila izuzetak u tome. Metida je bila Zevsova žena davno pre nego što se Hera čak i zainteresovala. Rastali su se pre toliko mnogo vremena da su ljudi zaboravili kako su njih dvoje ikada i bili u braku. Za lepih dana Hera o tome nije ni mislila. Kad joj je dan bio loš, čak je i to videla kao prevaru. Činilo joj se izrazito nerazumno da ijedna druga boginja ima prvenstvo nad njom, Herom, supružnicom Zevsovom, naprosto zbog toga što je pre nje bila tu. A kako su Heri dani mnogo češće bivali loši nego dobri, nije volela Metidu uopšte; ali pošto je imala da se nosi s toliko mnogo drugih izazova, obično se time nije bavila.

Metida je, naravno, bila Zevsova savetnica u ratu protiv titana. Metida mu je pomogla u borbi protiv Krona, njegovog oca. Metida je bila tako bistra i prepredena, uvek je kovala neki plan. Hera je bila pametna koliko i njena prethodnica, u to nije sumnjala nimalo, ali okolnosti su je primoravale da spletkari protiv Zevsa, dok mu je Metida svoju mudrost nudila kao dar. Hera je na to gledala s porugom. Mnogo joj je dobra to donelo. Hera ju je istisnula. Ko je sad još povezivao Metidu sa Zevsom? Ko je sumnjao u preuzvišenost njegove sestre i žene Here, vladarke Olimpa? Ne bi se na to usudio ni smrtnik ni bog.

Zato ju je još više srdilo što ju je Zevs prevario sa svojom bivšom ženom. Glasine su kolale među bogovima i boginjama kao razigrani povetarac. Niko se nije usuđivao da lično kaže Heri, ali ona je svejedno znala. Prezirala je svog muža sve više posle svakog novog otkrića i odlučila je da mu se osveti. Zevs je bio vrlo ćutljiv prethodnih dan i nešto. Nema sumnje da se nadao kako će, bude li izbegavao svoju ženu, ona nekako zaboraviti svoj gnev. Kad ga je čula da se vraća, smestila se u veliku udobnu stolicu u svojoj odaji duboko među olimpskim dvoranama punim jeke i dokono razgledala svoje nokte. Namestila je haljinu tako da ne otkriva baš samo članke i povukla je napred da malo više pokazuje nedra. „Mužu moj“, rekla je

---

kada je Zevs ušao, s malčice vrdavim izrazom na inače veličanstvenom čelu.

„Molim?“

„Mnogo sam se zabrinula zbog tebe.“

„Ovaj... bio sam...“ Zevs je s vremenom naučio da je bolje da se prekine usred rečenice nego da laže svoju ženu. Spособnost da raskrinka njegove obmane bila je jedna od njenih osobina koje su mu se najmanje dopadale.

„Znam gde si bio“, reče ona. „Svi pričaju o tome.“

Zevs klimnu glavom. Naravno; niko tako ne tračari kao olimpski bogovi. Požele da je imao dovoljno pameti da ih sve omutavi, ili barem one koje je sam stvorio. Pitao se da li bi bilo moguće da to uradi retrospektivno.

Hera je osetila da nema njegovu nepodeljenu pažnju. „I zabrinula sam se“, ponovila je.

„Zabrinula?“ Znao je da mu sigurno postavlja klopku, ali ponekad je najlakše bilo da naprosto sam uskoči u nju.

„Zabrinula za tvoju budućnost, ljubavi moja“, zamrmorila je i spretno se pomerila tako da joj se haljina rastvori još malo. Zevs se trudio da proceni situaciju. Žena mu je često bivala besna, a ponekad zavodljiva, ali nije mogao da se seti kada je bila istovremeno oboje. Primakao joj se malo bliže, za slučaj da je to možda ono pravo što treba da uradi.

„Moju budućnost?“ Pružio je ruku i začikavajući je čupnuo joj jedan uvojak. Okrenula je glavu da ga pogleda oči u oči.

„Da“, rekla je. „Čula sam takve strahote o Metidinom potomstvu.“ Osetila je kako se ukrutio, a onda mu prsti nastaviše da miluju njenu kosu. Trudio se iz petnih žila. „Jeste bila Metida, je li tako? Ovog puta?“

Nije uspela da spreči oštrinu da joj zazvuči u glasu i Zevs hitro obmota njene uvojke oko svoje ruke. Počupaće joj kosu, znala je, ne bude li bila pažljiva. „Samo sam se pitala jesi li stvarno mogao da zaboraviš ono što ti je jednom rekla o svojoj deci“, uzdahnula je. „Da će roditi i jedno koje će te zbaciti.“

Zevs je ćutao, ali Hera je znala da je pogodila u metu. Kako je mogao da bude tako budalast? Sam je zbacio svog oca – ni manje ni više nego uz Metidinu pomoć – a njegov otac svog pre toga. Kako je mogao da zaboravi šta mu je sama Metida rekla nekada dok su bili u braku? Kako?

„Moraš brzo nešto da preduzmeš“, dodala je. „Rekla ti je da će roditi kćerku koja će mudročću prevazići sve osim svog oca, a posle nje sina koji će postati vladar smrtnika i bogova. Ne smeš da se igraš takvom opasnošću.“

Govorila je u prazno, jer njen muž je već išćezao.

Kad je Zevs po drugi put došao po nju, Metida nije ni pokušala da se krije. Znala je šta sledi i znala je da ne može da mu umakne. Preostajalo joj je jedino da se nada da će njena kćerka (znala bi da je kćerka čak i bez svog proročkog dara; osećala je to) preživeti. Da li je znala da će biti ovako onda davno kada je rekla svom mužu da bi mogla da mu rodi kćerku, a zatim sina koji bi mogao da ga nadvlada? Znala je njegove strahove bolje nego iko drugi. Zevs bi učinio sve da se njegov sin nikada ne rodi.

Ponovo se zatekla obavijena najblistavijom svetlošću, unutar munje. Ponovo je osetila pritisak koji ju je primoravao da postaje sve manja: panter, zmija, skakavac. Samo što ovog puta nije bilo bola. Jedino nagla, sveobuhvatna tama kada ju je Zevs zgrabio ogromnom rukom. Usledio je ćudni utisak da se posle munje našla unutar tmastog oblaka. Bila je to neprolazna tama. Zevs ju je, shvatila je, progutao celu. Sad su se njena kćerka i ona nalazile unutar vladara bogova i nikako nisu mogle da pobegnu. Ali čak i kada je to shvatila, i prihvatila, osećala je kako se nešto u njoj, nešto u Zevsu, opire.